

Република Српска
УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
Наставно-научно вијеће

Број: 05-43/07

Дана, 21.02.2007. године

На основу члана 113. Статута Универзитета у Бањој Луци, Наставно-научно вијеће Универзитета на сједници од 20.02.2007. године,
д о н о с и

О Д Л У К У

Даје се сагласност на Одлуку Наставно-научног вијећа Филозофског факултета о избору др **БОРЕ ТРАМОШЉАНИНА** у звање доцента на предмету Општа социологија на Одсеку за филозофију и социологију, на период од пет година.

Образложење

Филозофски факултет у Бањој Луци доставио је на сагласност Одлуку о избору др Боре Трамошљанина у наставничко звање – доцент.

Наставно-научно вијеће Универзитета на сједници одржаној 20.02.2007. године утврдило је да је наведена Одлука у складу са одредбама Закона о универзитету и Статута Универзитета.

Сагласно члану 72, 102. и 103. Закона о универзитету, одлучено је као у диспозитиву ове Одлуке.

Достављено:

1. Факултету 2x
2. Архиви
3. Документацији

**ПРЕДСЈЕДНИК
НАСТАВНО-НАУЧНОГ ВИЈЕЋА**

Проф. др Станко Станић

РЕПУБЛИКА СРПСКА
УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
Број: 2452/2006.
Дана, 18. 12. 2006. године

ПРИЉЕНО: 22. 01. 2007.	
ОРГ. ЈЕД.	БРОЈ
05	43

На основу члана 84. Закона о универзитету («Службени гласник Републике Српске», број 12/93) и члана 144. Статута филозофског факултета у Бањој Луци, Наставно-научно вијеће Факултета на сједници која је одржана 27.11.2006. године, донијело

ОДЛУКУ
о усвајању Извјештаја Комисије за избор у звање наставника

I

Др Боро Трамошљанин, доктор социолошких наука, бира се у звање доцента за предмет **ОПШТА СОЦИОЛОГИЈА** на Одсеку за филозофију и социологију.

II

Комисија у саставу:

1. др Рајко Куљић, доцент Филозофског факултета Пале, предсједник
2. др Милан Турјачанин, редовни професор Филозофског факултета у Бањој Луци, члан
3. др Божо Милошевић, редовни професор Филозофског факултета у Новом Саду, члан
4. др Лазо Ристић, ванредни професор Филозофског факултета у Бањој Луци, члан
5. др Пејо Ђурашиновић, ванредни професор Филозофског факултета у Бањој Луци, члан

III

Ова Одлука се доставља Универзитету у Бањој Луци ради давања сагласности.

IV

Одлука ступа на снагу кад на исту да сагласност Универзитет у Бањој Луци.

Достављено:

1. Универзитету
2. Архиви

ПРЕДСЈЕДНИК

Наставно-научног вијећа

Проф. др Драго Бранковић

КОМИСИЈА ЗА ПРИПРЕМУ ИЗВЈЕШТАЈА И ПРИЈЕДЛОГА ЗА ИЗБОР НАСТАВНИКА ЗА ПРЕДМЕТ ОПШТА СОЦИОЛОГИЈА

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊОЈ ЛУЦИ

ПРЕДМЕТ: Извјештај и приједлог за избор у звање наставника
на предмет **Општа социологија**

Наставно-научно вијеће Филозофског факултета у Бањој Луци на сједници одржаној 20. 09. 2006. године именовало је комисију за избор у звање наставника на предмет Општа социологија, у саставу:

1. Др Рајко Куљић, редовни професор Универзитета у Источном Сарајеву, председник;
2. Др Милан Турјачанин, редовни професор Универзитета у Бањој Луци, члан;
3. Др Божо Милошевић, редовни професор Универзитета у Новом Саду, члан;
4. Др Лазо Ристић, ванредни професор Универзитета у Бањој Луци, члан;
5. Др Пејо Ђурашиновић, ванредни професор Универзитета у Бањој Луци, члан.

На основу увида у документацију и анализе радова кандидата, Комисија подноси следећи

ИЗВЈЕШТАЈ

Конкурс за избор у звање наставника на предмет Општа социологија на Филозофском факултету у Бањој Луци објављен је 04. 08. 2006. године у дневном листу "Глас Српске" на који се као једини кандидат пријавио др Боро Трамошљанин. Прегледавши конкурсни материјал Комисија је утврдила да кандидат испуњава услове конкурса.

А) БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Боро Трамошљанин је рођен 05. 04. 1948. године у Сводни код Новог Града. У родном мјесту завршио је основну школу а гимназију у Новом Граду. Потом уписује студиј социологије на Филозофском факултету у Београду. Дипломирао је 1974. године. Године 1989. на Правном факултету у Бањој Луци одбранио је магистарску тезу под насловом *Самоуправљање у друштвеним дјелатностима*. Докторску дисертацију под насловом *Узроци националних сукоба у другој Југославији – социолошки аспект* одбранио је 2005. године на Филозофском факултету у Источном Сарајеву и стекао научни степен доктора социолошких наука.

Када је завршио основни студиј запослио се у средњој школи на радном мјесту професора социологије. Поред наставног рада активно је учествовао у

разним ваннаставним активностима. Године 1997. заснива радни однос на Вишој медицинској школи у Приједору гдје изводи наставу из предмета социологија.

Написао је и објавио тринаест научних радова у научним часописима. Учествовао је на више научних скупова. Члан је Социолошког друштва Републике Српске. Био је активан учесник у предратном друштвеном и политичком животу своје радне и животне средине, те обављао низ значајних функција. За успјешан друштвени и политички рад добијао је разна признања. Послије рата посветио се искључиво наставном и научном раду.

Б) НАУЧНИ И СТРУЧНИ РАД

Др Боро Трамошљанин је објавио 13 научних и стручних радова у часописима и зборницима, што у даљем тексту у цјелости наводимо.

РАДОВИ У ЧАСОПИСИМА

1. *Контроверзе појма демократије и теоријски приступ демократији*, Српска правна мисао, бр. 1, 1994. – К33
2. *Социолошка анализа узрока национализма и националних сукоба*, Српска правна мисао, бр. 1-4, 1995. – К33
3. *Друштвена функција ванпривредних дјелатности*, Српска правна мисао, бр. 1-4, 1997-1999. – К33
4. *Правни систем Републике Српске и услови за његову доградњу и устијешније функционисање*, Актуелности, бр. 7, 1999. – К33
5. *Од политичког монизма ка политичком плурализму*, Пословно инжињерство, бр. 1, 2000. – Т53
6. *Личност и социјализација*, Пословно инжињерство, бр. 2, 2000. – Т53
7. *Положај друштвених дјелатности у територијалном и функционалном систему управљања*, Пословно инжињерство, бр. 3, 2001. – Т53
8. *Бироократија и техноократија*, Пословно инжињерство, бр. 4, 2001. – Т53
9. *Актуелност идеје државе-нације*, Пословно инжињерство, бр. 6, 2003. – Т53
10. *Појам нације и друштвено-економски и историјски услови њеног конституисања*, Пословно инжињерство, бр. 6, 2003. – Т53
11. *Национализам*, Значења, бр. 56, 2006. – К33
12. *Теорије нације*, Значења, бр. 56, 2006. – К33
13. *Друштвена моћ и насиље*, Социолошки годишњак, бр. 2, 2006. – К33

ПРИКАЗ ОБЈАВЉЕНИХ РАДОВА

1. Боро Трамошљанин, *Контроверзе појма демократије и теоријски приступ демократији*, Српска правна мисао, бр. 1, 1994, стр. 453-461.

У уводном дијелу рада аутор разматра у чему се састоји противурјечност, дифузност и недореченост појма демократије. У том погледу истиче четири

разлога: 1. плуралитет назива као што су буржоаска демократија, радничка демократија, индустријска демократија, масовна демократија; 2. историја класног друштва; 3. идеолошки утицај; 4. лидерске амбиције појединаца.

Централни дио рада је посвећен теоријским приступима демократији гдје су издвојена три приступа: социолошки, правни и антрополошки. Социолошки приступ демократији се ограничава на модеран појам демократије, при чему се истиче ретроспективна анализа идеје демократије која је више предмет историје а не социологије. Правно поимање демократије је лоцирано у оквиру рационалног природног права, с циљем да се истакне одлучна борба против апсолутистичке власти владара, чија је највећа привилегија била неодговорност, односно не подлијегање правним санкцијама. Антрополошки приступ демократији имплицира уважавање слободе личности без које нема демократије, будући да је она позвана да уважава вриједност људске слободе. Од ова три приступа демократији централно мјесто придаје се социолошком, пошто има шири обухват проблема. Но, да овакав социолошки приступ демократији не би остао апстрактан допуњен је правним и антрополошким. Дакле, једино у њиховој дијалектичкој синтези можемо сагледати проблематику демократије у тоталитету и избјећи фрагментарни приступ феномену демократије. Из овога произлази констатација да се проблематика демократије може једино сагледати интердисциплинарним приступом.

У закључном дијелу рада скренута је пажња да друштвена кретања јасно показују смјену демократских и антидемократских тенденција, успоне и падове демократије. С тога је још увијек илузорно очекивати потпуну реализацију демократских и хуманистичког идеала о људском друштву као једној демократској заједници у којој ће сви њени чланови остварити своја права како природна тако и стечена.

2. Боро Трамошљанин, *Социолошка анализа узрока национализма и националних сукоба*, Српска правна мисао, бр. 1-4, 1995, стр. 309-318.

У овом раду аутор са социолошког аспекта сагледава узроке национализма и националних сукоба у оквиру друге Југославије. Прије конкретне анализе узрока национализма и националних сукоба у бившој Југославији одређени су појмови етничке заједнице, нације као највишег типа те заједнице, национализма који се најчешће узима у негативном значењу пренаглашеног истицања вриједности своје нације и шовинизма као најекстремније варијанте национализма. Кад је ријеч о националним сукобима на географском и политичком простору друге Југославије истакнути су следећи значајни узроци: 1. економска криза и социјалне неједнакости, 2. инверзија класног и националног, 3. стаљинистичка догматска комунистичка идеологија, 4. клерикализам, 5. социално-психолошки узроци. Ове узроке аутор детаљно образлаже.

У закључном дијелу рада наглашава се да је до националних сукоба морало доћи с обзиром на бројност узрока. Етнички сукоби у другој Југославији су опомена за све народе да се треба ослободити илузије да је човјек по својој природи добар и да у историји постоји једнолинијски непрекидни друштвени прогрес.

3. Боро Трамошљанин, *Друштвена функција ванпривредних дјелатности*, Српска правна мисао, бр. 1-4, 1997-1999, стр. 163-168.

Аутор полази од тезе да постоји функционална веза између рада у друштвеним дјелатностима и укупног друштвеног рада. Међутим, постоје и мишљења да су оне као непроизводне дјелатности терет друштву и држави. Насупрот таквом мишљењу, аутор квантитативним показатељима илуструје утилитаристичку функцију друштвених дјелатности у смислу њиховог доприноса економском развоју друштва и друштвеног прогреса. Бројна научна истраживања су потврдила да постоји позитивна корелација између образовања и продуктивности рада у процентуалном износу од 30 до 50%. Надаље истраживачи су утврдили како степен школске спреме утиче на продуктивност рада и радну способност радника и то основно образовање до 40%, средње образовање 100% и високо образовање до 300%.

Посебно се истиче улога науке као основне производне снаге друштва. Указује се да су још представници утопијског социјализма приликом конципирања своје хуманистичке визије друштва наглашавали прворазредан допринос науке и уопште знања. Истиче се значај здравства, културе комуналних дјелатности итд.

4. Боро Трамошљанин, *Правни систем Републике Српске и услови за његову доградњу и успјешније функционисање*, Актуелности, бр. 7, 1999, стр. 27-34.

Рад је утемељен на тези да је правни систем Републике Српске од суштинске важности за њен свеопшти друштвени, економски, културни и цивилизацијски прогрес. Са социолошког аспекта истичу се слиједећи услови од значаја за његово ефикасније функционисање:

1. Економски услов. Од економске ревитализације Републике Српске зависи и ефикасност функционисања правног система. И овдје се показује примарност економског детерминизма, што ће рећи, да економско богатство утиче на стабилност правног и политичког система. Због тога се акценат ставља на стабилизацију привреде, као основе за доградњу и успјешан рад правних и политичких институција.

2. Да Република Српска достигне одређени степен свеукупног друштвеног, културног и цивилизацијског развоја с обзиром на чињеницу да се по европским мјерилима и стандардима још увијек налазимо у временском периоду затворених, локалних, партикуларних форми рада и привређивања.

3. Антрополошки услов. Разумије се да без развијене индивидуалности и слободне личности није могуће остварити демократски правни систем, личне и политичке слободе грађана. Аутор се у анализи позива на схватања о афирмацији личности и њених слобода код познатих мислилаца, а нарочито Спинозе, Маркса, Брајса, Мила, Берђајева.

4. Морална обнова Републике Српске. Правни систем мора да има своју основу у моралном поретку државе. Нажалост, свјedoци смо моралне ерозије. Излаз из овакве ситуације налазимо једино у новом етосу, моралном препороду и залагању за нове етичке вриједности као што су слобода личности, фаворизовање

рада, награђивање према резултатима рада и повратак православљу и православној традицији.

5. Смањење дисонанце између нормативног и стварног. Употребна вриједност права, правних норми, правних аката управо се мјери њиховим опредмећењем у реалним друштвеним односима. У правним актима се не исказује повјерење слијепим обожавањем већ чињеницом колико се успјешно примјењује у практичном смислу.

Аутор на крају закључује да је изградња правног система Републике Српске обавеза свих патриотских и прогресивних снага. Сви наведени услови за доградњу и ефикасније функционисање правног система о којима је било ријечи су егзистенцијални за Републику Српску.

5. Боро Трамошљанин, *Од политичког монизма ка политичком плурализму*, Пословно инжињерство, бр. 1, 2000, стр. 37-41.

Аутор разматра тектонске промјене које су захватиле земље Источне Европе и дезинтеграције њиховог једнопартијског система. Сматра да су оне снажно утицале на промјену југословенског једнопартијског система и његову трансформацију у вишепартијски систем. Инаугурација политичког плурализма деведесетих година имплицирала је низ претпоставки за његово оваплоћење у реалним друштвеним односима. На првом мјесту је слободна плуралистичка личност. Потом дистанцирање од националног принципа приликом успостављања политичког плурализма. Реалативно кратко вријеме функционисања политичког плурализма је јасно показало његову непримјереност издиференцираном етничком простору. Дошло је до претеже замјене једног с другим обликом екстремнијег тоталитаризма.

Аутор полази од става да нема политичког плурализма без јаке опозиције која ће да контролише владајућу партију. Без јаке опозиције политички плурализам остаје привидан и постоји опасност обнове политичког монизма и других форми тоталитаризма. Истовремено наглашава неопходност партиципативне политичке културе за успостављање политичког плурализма. Она имплицитно подразумијева да су људи у политичком систему достигли толики степен самосвијести да схватају своју улогу у политичком систему и функцију постојећег политичког система. Основна претпоставка, која је истовремено претпоставка свих претпоставки, је својински плурализам. Он је кључни услов за егзистенцију политичког плурализма.

У закључку се констатује да пут од политичког монизма ка политичком плурализму није једноставан. Лако је декларативно се определијелити за политички плурализам, али сви проблеми настају тек онда када та политичка опредјељења треба остварити на дјелу. Све наведене претпоставке за изградњу политичког плурализма су есенцијалне. Уколико се не ангажује у њиховој конкретизацији и реализацији лако се може догодити да остваривање политичког плурализма поприми утопијску конотацију. У том случају доћи ће до рестаурације и петрификације политичког монизма и других форми тоталитаризма, независно што се начелно опредјелило за политички плурализам и општу демократизацију друштва.

6. Боро Трамошљанин, *Личност и социјализација*, Пословно инжињерство, бр. 2, 2000, стр. 47-52.

У првом дијелу рада указује се да већи број природних и друштвених наука показује интересовање за проблеме личности. Међу тим наукама је и социологија чији је циљ да изгради једну цјеловиту теорију личности која би превазишла парцијална проучавања личности у оквирима биологизма, психологизма, номинализма. У социјализацији индивидуе судјелује мноштво чиниоца, а најзначајнији су: породица, школа, вјерске установе и друштвени системи.

Породица има кључну улогу у процесу социјализације. У њој дијете учи да говори, стиче елементарне навике и норме понашања, без чега се социјализација неби могла наставити. Зато су многобројни научници истицали незамјенљиву улогу породице. Што се тиче васпитне функције школе она је своје мјесто нашла у законима о образовним институцијама. У њима је школа дефинисана као васпитна и образовна институција. За сада, у нашем образовном систему, постоји дисонанца између поменутих функција. У наставном процесу се акценат ставља на образовну компоненту док се васпитна компонента апстрахује. Из овога произлази потреба, да се ученици растерете гомиле непотребних чињеница којима се тренира памћење. То би допринјело да се створи довољно времена да се реafirмише васпитна функција школе посебно у овом кризном периоду и трауматским друштвеним приликама када породица не може да одигра неку значајнију улогу у процесу социјализације.

Има довољно разлога да се нагласи и значај вјерских институција које утичу на процес социјализације. Аутор, прије свега, обрађује православну цркву чија је основна функција реверзије православља и православне традиције, јер је то онај духовни хабитус којим је детерминисано српско национално биће.

Посебно се наглашава да друштвени системи утичу на социјализацију индивидуе, што се јасно види када упоредимо тоталитарне и демократске друштвене системе. Тоталитарни друштвени системи еманирају ауторитарне личности а демократски аутономне личности склоне толеранцији и солидарности са другим људима.

У завршном дијелу рада констатује се да је личност комплексан феномен. То имплицира потребу изградње интердисциплинарно усмјерене теорије личности. Социјализација појединца захтјева дијалектички приступ којег карактерише функционална веза између социјализације појединца и персонализације друштва, чији је циљ изградња слободне цјеловите личности са особеним идентитетом.

7. Боро Трамошљанин, *Положај друштвених дјелатности у територијалном и функционалном систему управљања*, Пословно инжињерство, бр. 3, 2001, стр. 59-64.

У овом раду аутор поставља циљ да покаже изузетан значај друштвених дјелатности за развој друштва и његовог успјешног функционисања. Ако ретроспективно посматрамо њихов положај можемо закључити да се он битно мијења у различитим временским периодима. У временском периоду од 1946-1953 постоји аналогија у положају друштвених дјелатности са привредним

дјелатностима (у назначеном временском периоду доминира територијални систем управљања). У том временском периоду друштвене дјелатности су биле под строгим контролом државе. Из овога произлази закључак да су друштвене дјелатности финансиране из државног буџета. Главни недостатак таквог начина финансирања је значио самовољно одузимање дохотка непосредним произвођачима и њихово дистрибуирање мимо њихове воље.

Функционални систем управљања је инаугурисан Уставом из 1963. године. Уколико комплексније посматрамо положај друштвених дјелатности у функционалном систему управљања, онда можемо разликовати три форме управљања: 1. управљање на функционалном принципу, 2. друштвено управљање, 3. самоуправне интересне заједнице у функционалном систему управљања

Прве форме организовања на функционалном принципу су се односиле на образовање, здравство и социјалну заштиту. Установе са друштвеним управљањем се уводе након ступања Уставног закона 1953. године у здравственим установама, универзитетима, школама, културним и научним установама. Самоуправне интересне заједнице се уводе Уставом 1974. и Законом о удружном раду 1976. године. Њихова интенција је била да буду самоуправне асоцијације у којима се реализује слободна размјена рада између корисника и давалаца услуга. Међутим, у пракси је дошло до њихове институционализације и трансформације у парадржавне органе и продужену руку државе.

8. Боро Трамошљанин, *Бироократија и технократија*, Пословно инжињерство, бр. 4, 2001, стр. 38-42.

У раду су елаборира теоријско схватање о суштини бироократије и технократије. Кад је ријеч о теоријским схватањима о суштини бироократије издвојена су три која се сматрају репрезентативним: Веберово, Марксово и Михелсово.

Схватања њемачког социолога Макса Вебера разматају се кроз анализу слиједећих теза: 1) надлежности функционера су прецизно утврђене законом, уредбама и управним актима; 2) бироократија је устројена на хијерархијском принципу; 3) активности бироократске организације су опредмећене у писаним документима и актима; 4) стучно школовање и професионална оспособљеност су неопходне за ефикасно обављање службених послова; 5) лојалност службеника функцијама које су им додјељене у оквиру бироократске организације; 6) познавање општих правила и посебне технологије административног управљања без којих се послови не могу ефикасно обављати.

За разлику од Веберовог схватања бироократије, које је позитивно и апологетско, Маркс је имао критички приступ демократији као негативаном друштвеном феномену. Аутор разматра следеће карактеристике бироократије: 1) бироократија себе идентификује са државом; 2) она је зачаран круг из којег се не може изаћи; 3) ради тајно а не јавно; 4) у њој доминира принцип хијерархије; 5) руководи се начелом волунтаризма; 6) у свом дјеловању руководи се формалним прописима.

За Михелсово схватање бирократије сматра да је социолошки релевантно с обзиром да је предвидио опасност бирократизације друштва. Посебну пажњу у анализи поклања Михелсовој тези о "гвозденом закону олигархије".

Поред бирократије разматра и феномен технократије. При томе истиче уже и шире схватање технократије. У ужем смислу технократија значи власт врхунских стручњака или научно-техничких ауторитета, а у ширем значењу она је посебан слој који своју егзистенцију црпи на посједовању научног знања и монополу над информацијама.

9. Боро Трамошљанин, *Актуелност идеје државе-нације*, Пословно инжењерство, бр. 6, 2003, стр. 45-48.

Основна интенција аутора је да илуструје у чему се састоји актуелност идеје државе-нације. У вези те идеје, данас постоје противурјечни ставови. На једној страни су присталице мондијализма који сматрају да ће процес глобализације докинути нацију и националну државу. Насупрот њима су они теоретичари који наглашавају да ће нација и национална држава пребродити све "сциле и харибде" и тако остати непревазиђене. Ближе одређује појмове нације и националне државе и оне елементе који их детерминишу.

Даје се осврт на идеје државе-нације које се у крајње конфузном облику шире Европом. На једној страни су присталице мондијализма, који пројектују будући свијет вишенационалних и мултиконфесионалних држава у којима ће нација бити проглашена анахроном и превазиђеном категоријом. Она ће своје мјесто уступити појединцу, грађанину. Сматра да је очито да се ово гледиште ослања на масонску доктрину, према којој је у почетку свијета постојало само *једно* које се потом дезинтегрисало у мноштво ствари, појава, облика и бића. Сада је дошло вријеме да се уништи мноштво различитих националних држава, вјера, култура да би се остварила реверзија првобитног јединства.

Насупрот овоме гледишту постоји дијаметрално супротно по коме ће нација и даље бити моћан чинилац у међународним друштвеним и политичким односима. Ово гледиште аутор прихвата и поткрепљује чињеницама да смо свјedoци да је при крају двадесетог вијека дошло до васкрсавања нација са новим државотворном амбицијама.

10. Боро Трамошљанин, *Појам нације и друштвено-економски и историјски услови њеног конституисања*, Пословно инжењерство, бр. 6, 2003, стр. 49-51.

У уводном дијелу рада констатује се да је појам нације аморфан. Ако се посматра у темпоралном контексту онда се могу уочити три фазе њеног формирања, а које аутор пререцизира и образлаже.

Централни дио рада се односи на одлике нације и друштвено-економске и историјске претпоставке њеног конституисања. Издвојене су следеће одлике, које сматра репрезентативним:

а) нација посматрана у историјском контексту је дјело грађанског друштва;

- б) она је као специфична етничка заједница истовремено територијална заједница, јер егзистира на одређеном географском и политичком простору;
- ц) свој идентитет остварује путем државе, књижевности и језика;
- д) она је културолошка категорија чији су припадници повезани заједничком културом, традицијом и симболичким везама митолошког карактера;
- е) нацији је иманентна солидарност која се манифестује у вријеме етничких сукоба.

У завршном дијелу рада истакнути су и неки други чиниоци који су допринијели конституисању нације, а то су: религија, буђење националне свијести, национално ослободилачки покрети и стварање јединствених суверених националних држава.

11. Боро Трамошљанин, *Национализам*, Значења, бр. 56, 2006, стр. 107-125.

Разматрање проблема национализма почиње са констацијом да међу социолозима постоји апсолутно нејединство о бројним социолошким појмовима као што су нација, национализам, патриотизам, шовинизам, грађанско, национално, националистичко, национални идентитет, етницитет, етномобилизација. Социолози овим појмовима приступају углавном у складу са својом личном једначином. Тако се добије конгломерат различитих тумачења наведених појмова па нам остаје крајње нејасно њихово есенцијално значење. Полазећи од те чињенице, у раду се настоји показати да је у основи ових разлика амбивалентност феномена национализма.

Типологије форми и узрока национализма приказане су позивајући се на низ аутора као што су: Михаило Поповић, Живко Сурчулија, Никола Кољевић, Светозар Стојановић, Љубиша Митровић, Михаило Марковић, Драган Симеуновић, Љубомир Тадић, Руди Супек, Милан Трипковић, Загорка Голубовић, Душан Јањић, Ернест Гелнер. Из њихових схватања издвојено је неколико одлика национализма.

На крају је, на основу анализе форми и узрока национализма, потврђен полазни став да постоји апсолутно нејединство између бројних аутора чије су типологије презентоване. Зато и не треба очекивати да ће се убрзо доћи до конституисања универзалне типологије форми национализма и његових узрока.

12. Боро Трамошљанин, *Теорије нације*, Значења, бр. 56, 2006, стр. 127-137.

У којој је мјери феномен нације сложене природе, показује се и у томе што постоје дијаметрално различите теорије нације. У раду ћемо изложити најзначајније теорије нације: субјективно-психолошку, вулгарно-материјалистичку, спиритуалистичку, аустро-марксистичку, емпиристичко-позитивистичку и марксистичку. При томе нећемо остати на некритичком прилазу назначеним теоријама, већ ћемо их вредновати указујући више на њихове лоше него добре стране.

Суштина субјективно-психолошке теорије нације се манифестује у редукцији нације на свијест и осјећање појединца да припада националној заједници. Обрађује се главни представник ове теорије, француски теоретичар Ернест Ренан.

Према вулгарно-материјалистичкој теорији, нација је заједница потомака истих предака. То је биолошка категорија која имплицира заједнички живот потомака својих далеких предака, чије се карактерне особине генетским детерминизмом преносе с једне на другу генерацију. Обрађују се представници поменуте теорије нације (Ф. Расел, Л. Гумпловић, Гобино, О. Амон и Х. Чемберлен).

Аустро-марксистичка теорија нације посматра нацију културалистички. Она се одређује као заједница људи исте културе. Обрађују се утемељивачи ове теорије (Ото Бауер и Карл Ренер). Потом аутор обрађује емпиристичко-позитивистичке теорије нације из 19-ог вијека. Ове теорије су започели развијати италијански социолози Ронере Манцанија и Паскал Фиоре. Наш кандидат анализира схватање које нацију објашњава збиром различитих елемената: јединствена територија, језик, заједничка религија, историја, традиција, обичаји и ментално-психолошке особине.

Код марксистичке теорије нације наглашава се да она полази од основне поставке да су капиталистички друштвено-економски односи условили хомогенизацију народа и његову трансформацију у нацију као највиши тип етничке заједнице.

13. Боро Трамошљанин, *Друштвена моћ и насиље*, Социолошки годишњак, бр. 2, 2006, стр. 359-376.

У овом раду аутор се бави појмовним одређењем друштвене моћи, власти и насиља. У дијелу текста који говори о насиљу посебно је апострофирано насиље институција власти над грађанима у Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине, као и насиље у породици. Сматра да у обради ове сложене тематике није довољно користи само знање из социологије него и из других дисциплина.

Колико је појам друштвене моћи комплексан показује чињеница да социолози и политолози различито одређују овај феномен. У вези с тим наводе се различите интерпретације друштвене моћи од стране бројних социолога и политолога. Из њихове елаборације друштвене моћи изводе се слиједеће констатације:

1. Појам друштвене моћи је дисперзиван појам којим се не бави искључиво социологија него и остале дисциплине: филозофија, психологија, политологија, антропологија и друге.

2. Иако социологија другим дисциплинама није дала "имприматур" у вези одређивања друштвене моћи, поменуте дисциплине то игноришу. Свједоци смо њиховог "империјалистичког похода" према социологији, одузимајући јој, на тој основи, подручје изучавања друштвене моћи.

3. Кад је ријеч о појмовима друштвене моћи и власти, између презентованих аутора, постоје, у теоријском смислу, принципијелне разлике тако да нам остаје нејасно суштинско значење једног и другог феномена.

Феномен насиља је сложена друштвена категорија. Ако ретроспективно посматрамо проблем насиља, можемо рећи да је оно једна перманентна друштвена појава, која је током историје представљала есенцијалну компоненту друштвене стварности. У разматрању насиља аутор акценат ставља на насиље

институција власти над грађанима у Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине.

Да би насиље у друштву, а посебно у породици, као основној ћелији друштва, боло стављено под рационалну контролу, у Републици Српској је усвојен Закон о заштити од насиља у породици. Међутим, да би закон саживио у пракси мора се изградити и поштовати правни систем, правни поредак и правна држава.

Сумирајући објављене радове наводимо табеларни преглед научног рада кандидата, према посебном обрасцу Универзитета у Бањој Луци.

Ред. број	Врста рада	Ознака	Коефицијент	Број радова	Број бодова
1	Рад у часопису националног значаја	K33	1,5	7	10,5
2	Рад саопштен на скупу националног значаја	K52	0,5	1	0,5
3	Стручни рад у часопису националног значаја	T53	1	6	6
4	Одбрањена магистарска теза	K62	2	1	2
5	Одбрањена докторска дисертација	K61	4	1	4
6	UKUPNO	-	-	15	23

Ц) ПЕДАГОШКИ РАД КАНДИДАТА

Др Боро Трамошљанин има богато педагошко искуство. За педагошки рад се определијелио још приликом уписа на основне студије. Досадашњи радни вијек провео је у образовању, најприје као професор на предмету социологија у средњој школи, а потом као наставник на предмету социологија у Вишој медицинској школи.

Кандидат посвећује значајну пажњу личном педагошком усавршавању. Поред директног ангажовања у наставном процесу учесник је већег броје семинара и других скупова значајних за педагошки рад. Лични афинитет и професионални

ангажман кандидата креће се у сфери опште социологије. Активан је члан социолошког друштва Републике Српске.

Д) ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ

На основу наведених и образложених релевантних чињеница, анализе најзначајнијих радова и оцјене научне и педагошке активности кандидата, Комисија констатује следеће:

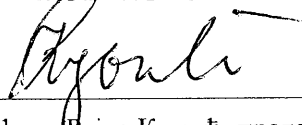
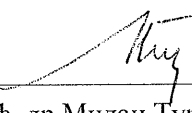
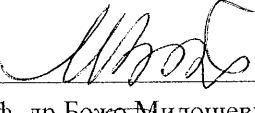

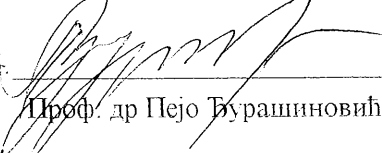
Др Боро Трамошљанин објавио је тринаест научних и стручних радова; учествовао на једном међународном научном скупу из области социолошких наука; успјешно изводио наставу из социологије на Вишој медицинској школи; предано је радио на свом педагошком усавршавању; савјесно обављао све послове на свом радном мјесту и доказао се у друштвеним активностима ван радног мјеста. На основу тога комисија констатује да је др Боро Трамошљанин испунио све услове прописане Законом о универзитету, те има част да Наставно-научном вијећу Филозофског факултета у Бањој Луци

ПРЕДЛОЖИ

да др **Бору Трамошљанина** изабере за наставника на предмету **Општа социологија** у звању доцента.

Бања Лука, октобра, 2006. године

КОМИСИЈА

1.
/Проф. др Рајко Куљић, предсједник/
2.
/Проф. др Милан Турјачанин, члан/
3.
/Проф. др Божо Милошевић, члан/
4.
/Проф. др Лазо Ристић, члан/
5.
/Проф. др Пејо Бурашиновић, члан/